

ÉLETÜNK FORDULÓPONTJAI

Ezt a címet viselte a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Népeségtudományi Kutatóintézetének 2001-ben megkezdett kérdőíves vizsgálatsorozata. Abban az esztendőben, vagyis egy bő évtizeddel ezelőtt több mint 10 000 férfit és nőt kerestünk fel kérdőívünkkel. Kiválasztásuk véletlenszerűen történt, biztosítva azt, hogy arányosan képviseljék az ország – 2001-ben még – 18–75 év közötti népességét: a megyéket, városokat és falvakat, a családalapítás előtt állókat, a gyermekes családokat, az egyedülállókat csakúgy, mint a középkorúakat és a nyugdíjasokat. A kérdőív a családi események, az egészségi állapot, a munkába lépés – munkavállalás, a nyugdíjba vonulás, a megélhetési viszonyok iránt érdeklődött, de az emberek közérzetének, aggodalmainak okait is kérdezte.

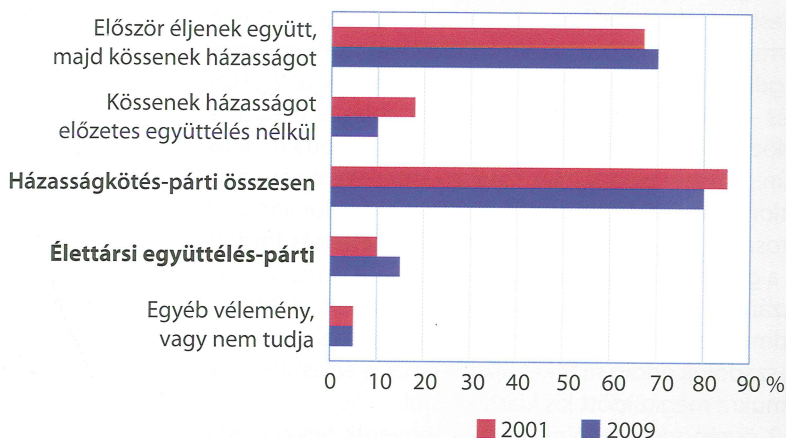
Az ún. „követéses vizsgálat” további lépéseként válaszadóinkat később még két alkalommal, 2004-ben, majd 2008/2009 fordulóján újra felkerestük. Így folyamatosan tudtuk vizsgálni, hogy az élet jelentős fordulópontjai, a családalapítás, a gyermekvállalás, a család felbomlása, a munkavállalás, a nyugdíjba lépés és számos más esemény milyen változásokat jelentett a mindennapokban. Az eredményekből tanulmányok, kiadványok készültek. Néhány érdekes részletről válaszadóink eddig már két alkalommal is értesülhettek a mostanihoz hasonló, számukra megküldött kis kiadványból.

2012 őszén válaszadóink immár negyedik felkeresésére készülünk. „Kedvcsinálóként” ezúttal is készítettünk egy kis ízelítőt az eddig lezajlott felmérések eredményeiből. Ezzel is szeretnénk megköszönni, hogy válaszadóink önzetlenül támogatták munkánkat. Reméljük, hogy – hasonlóan az eddigiekhez – negyedik találkozásunk is eredményes lesz, ami életünk újabb fordulópontjainak megismerését teszi lehetővé.

A házasság ma is a legnépszerűbb életforma

Annak ellenére így van ez, hogy a házasságkötések száma az elmúlt évtizedben jelentősen csökkent. A változás az élettársi együttélések terjedésének tudható be. Felmérésünk szerint, akik 2000–2004 között léptek először tartós párkapcsolatra, azoknak nagy többsége (70%-a) először az élettársi együttélés mellett döntött, többnyire későbbre halasztva az egybekelés törvényes aktusát. Általánosan elmondható, hogy 50 év alatti válaszadóink egyértelműen a házasságot javasolják követendő életformának a fiatalok számára, de a meghatározó többség azt tartja jónak, ha a kapcsolat törvényesítését hosszabb-rövidebb együttélés előzi meg. 2001 és 2009 között csak kis mértékben nőtt azok száma, akik az élettársi kapcsolatot végérvényesen jobbnak tartják, mint a házasságot.

Véleményváltozások a két párkapcsolati forma támogatásában (%)

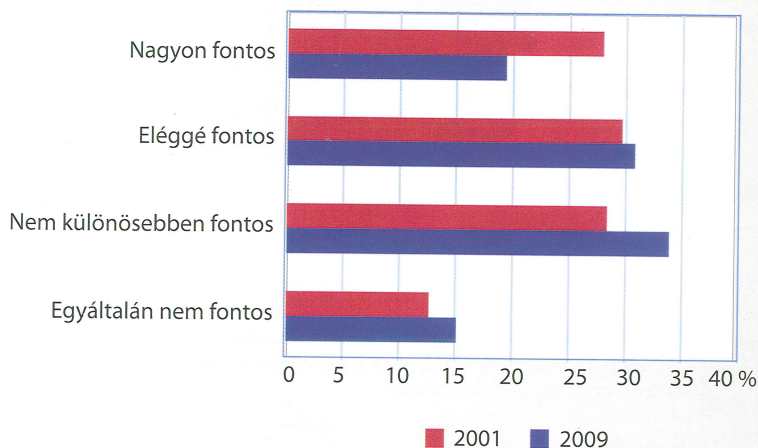

Ha jön a baba...

Régebben még szinte normaként élt az a követelmény, hogy terheesség esetén az élettársak mindenképpen kössenek házasságot, lehetőleg még a szülés előtt, de legalább azt követően. Ez a norma sokat enyhült. 2001-től kezdődően

kérdezettjeink inkább a „nem nagyon”, legfeljebb „eléggé”, vagy pedig „nem különösebben” tartják fontosnak a szülők törvényes kapcsolatát a gyermek megszületésének idejére.

Terhesség esetén mennyire fontos a házasság megkötése? (%)

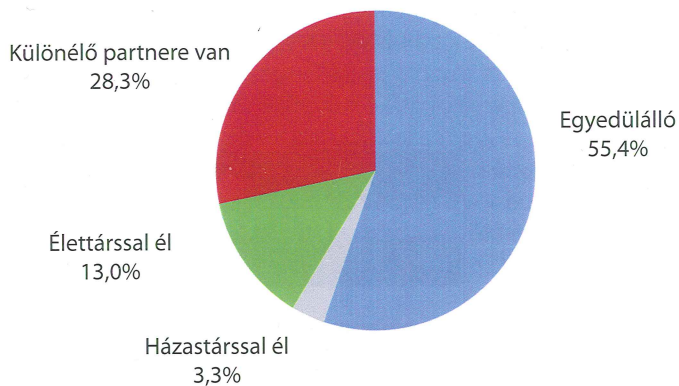
Elszakadás a szülői háztól

Bizonyára sokan emlékeznek arra, hogy 2008/2009 fordulóján felmérésünk kiterjedt válaszadóink 20–24 év közötti gyermekeinek vizsgálatára is: hogyan indult el „felnőttté válásuk”, hogyan alakultak családi körülményeik.

Ami párkapcsolataikat illeti, mint látható, a „felnőtt gyermekek” több mint fele még „egyedülállónak” számít, ami érthető is, hiszen 20–24 év között még sokan tanulnak.

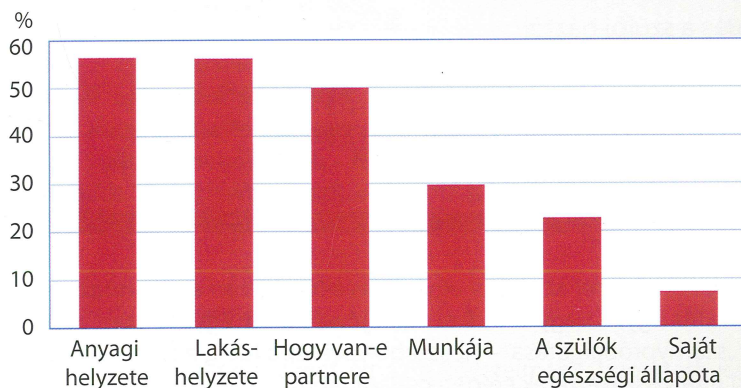
Ez azonban nem jelenti azt, hogy egyedül is éltek, hiszen a nagy többség (61%) még legalább egyik, vagy mindkét szülőjével lakott együtt. Igaz, többeknek volt már „szárnypróbálgatása” – hosszabb-rövidebb ideig a szülőktől külön laktak, majd újra visszakерültek eredeti családjukhoz.

Nagyjából fele-fele arányban oszlik meg annak a szándéka, hogy az elkövetkező 3 év során – vagyis 2012-ig – szeretnék-e elköltözni a szülőktől, önálló életet kezdeni.

A végleges döntést – érthető módon – a fiatalok számára legnagyobb mértékben az anyagi- és lakáshelyzet, valamint a megfelelő partner megtalálása határozza meg.

Abban a döntésben, hogy elköltözik-e a szülőktől, legnagyobb szerepet játszó okok (%)

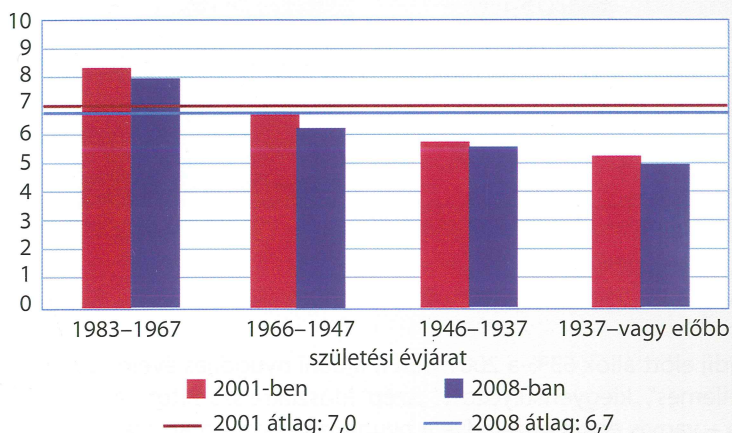

Egészségi állapot

Válaszadóink mindhárom alkalommal „osztályozták”, hogy mennyire vannak megelégedve egészségi állapotukkal. Az értékelést egy 11 fokú skála segítségével végezték (0=legrosszabb, 10=legjobb). 2001-ben a 18–75 éves népesség átlagos osztályzata 7,0 volt, ami 2008-ra 6,7-re csökkent le. Az országos átlagot – érthető módon – az idősödő (55 év feletti), illetve a 65 év feletti korosztály közérzete rontja le, e korcsoportokban az átlagos osztályzatok alig haladják meg az 5-ös fokozatot.

Az „idő múlását” azonban – hét év távlatában – valamennyire mindegyik korosztály érzékeli az egészségi állapot változásában.

Hogyan osztályozták egészségi állapotukat 2001-ben, majd 7 évvel később (0=legrosszabb, 10=legjobb, osztályzatátlagok)

Hogy jönnek ki a jövedelemből?

A családok jövedelmének számszerű adatai mellett a közérzet jó mutatója az is, hogy válaszadóink – saját megítélésük szerint – hogyan tudnak kijönni a pénzükből, érzéseik szerint milyen körülmények között élnek. Mindhárom kérdés alkalmából az volt a leggyakoribb válasz: „beosztással éppen hogy

kijönnék”. 2001–2004 között árnyalatnyit változott a helyzet: néhány százalékponttal csökkent a kimondottan rossz körülmények között élők aránya, és kicsit nőtt azoké, akik „elfogadhatóan”, vagy akár „gondok nélkül” élnek. Ez részben a 2001-ben még tanuló fiatalok munkába állásával magyarázható, részben pedig azzal, hogy az ország teljesítőképességét meghaladó, sokakat érintő egyszeri béremelés és a 13. havi nyugdíj átmenetileg valamit javított az életszínvonalon. Hatása azonban 2008-ban már csökkenni látszott. 2004-hez képest újra növekedésnek indult a „nélkülözések között élők” és a „hónapról hónapra anyagi gondokkal küszködők” aránya.

Hogyan tudnak kijönni a jövedelmükből?

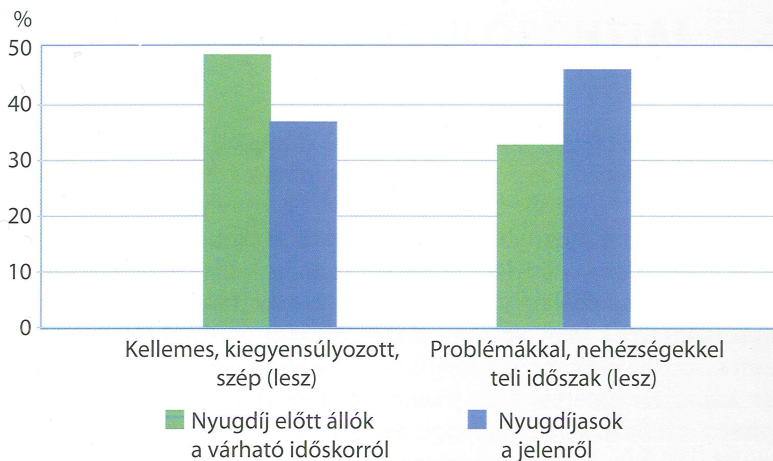
Válaszok	2001	2004	2008
Nélkülözések között élnek	4,7	2,9	3,9
Hónapról hónapra anyagi gondjaik vannak	14,9	12,2	14,3
Beosztással éppen hogy kijönnék	50,0	48,5	48,8
Elfogadhatóan élnek	27,4	33,1	29,4
Gondok nélkül élnek	2,9	3,1	3,2
Nem tudja megítélni	0,6	0,3	0,4
Összesen	100,0	100,0	100,0

A „remélt” és a „már megvalósult” nyugdíjas élet

A nyugdíj előtt állók 63%-a 2001-ben majdani nyugdíjas éveire gondolva még egy „kellemes”, „kiegyensúlyozott”, „szép” időszakra számított. Azonban 7 évvel később – vagyis egyre közeledve a nyugdíjazáshoz – már „csak” 49% volt ennyire derülátó, és megugrott azok aránya, akik attól tartottak, hogy nyugdíjas-ként inkább problémákkal, nehézségekkel kell majd szembesülniük. Hasonlóan tapasztalták ezt azok, akik az első felmérés idején, 2001-ben még aktívak, 7 évvel később, a 2008. évi felmérés idején pedig már „friss nyugdíjasok” voltak. Végül azok, akik már 2001-ben is nyugdíjasként éltek, 7 év távlatában inkább mindennapi problémáik, nehézségeik – további – növekedését tapasztalták.

Összességében mintegy 15–18% nyilvánított ún. „is–is” véleményt: a nyugdíjas életnek vannak (lesznek) kellemes, szép, de vannak (lesznek) problémákkal, nehézségekkel teli szakaszai is.

Milyen a „remélt” és a „már megvalósult” nyugdíjas élet? (%)

www.eletunkfordulopontjai.hu

2012

KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET